

GEITEN RUIIMEN

Hoe pakken we de Q-koorts aan?

Nederland gaat op 55 van de 400 geitenbedrijven melkgeiten ruimen om de verspreiding van Q-koorts tegen te gaan. Moeten de niet-besmette dieren op die 55 bedrijven worden gevaccineerd of gedood?

tekst: Hans Wolkers en Albert Sikkema / foto: ANP

Mart de Jong

hoogleraar Kwantitatieve Veterinaire Epidemiologie:

‘Het is makkelijk om achteraf te zeggen dat er dingen fout zijn gegaan met de geitensector. Het is echter wel duidelijk dat besmette bedrijven geen contact hadden mogen hebben met andere bedrijven. Het beschikbare vaccin biedt ook nog geen zekerheid dat het de dieren afdoende beschermt tegen Q-koorts. **Ik vind het niet verstandig om te vaccineren als je niet precies weet wat het vaccin doet en wat je ermee bereikt.** Mogelijk dat vaccineren tot minder transmissie leidt, maar dat is nog onduidelijk. Het is dan de vraag of je het wel moet gebruiken.

‘Tenzij er dwingende redenen zijn is het niet correct om hoogdrachtige dieren te slachten. De slachthuizen zijn dit ook niet gewend. Maar als er mensen ziek worden en doodgaan moet je iets. Ik denk dat je er dan ook niet aan ontkomt alle dieren van een besmette boerderij te ruimen. Individueel testen kost veel tijd en de kans is groot dat je besmette dieren mist. Daarnaast raken gezonde dieren vrijwel zeker in een later stadium besmet, ze zitten immers in een omgeving met de Q-koorts bacterie. Het vaccin biedt nog geen garantie dat dit voorkomen kan worden.

‘De dieren in een slachthuis ruimen heeft als voordeel dat het gebeurt in een omgeving waar dit goed kan. Ter plekke slachten op de bedrijven kan diervriendelijk zijn, maar is erg moeilijk voor de betrokken eigenaren of verzorgers. Er zijn ook zorgboerderijen die te maken hebben met Q-koorts en dan is ter plekke slachten helemaal moeilijk. Afvoeren is dan beter, want emoties van mensen zijn ook belangrijk.’

Marianne Thieme

fractievoorzitter Partij voor de Dieren:

‘Het ruimen van duizenden geiten is politiek opportunistisch. Ondanks dat al in 2007 bekend was dat er problemen waren met de geitenhouderij, bleven maatregelen uit. De minister drong aan op meer onderzoek naar Q-koorts, maar ondertussen konden bedrijven gewoon doorgroeien. Als er toen direct maatregelen waren genomen, zoals minder dieren per bedrijf en een uitbreidingsverbod, hadden we de huidige problemen kunnen voorkomen. De afgelopen twee jaar mocht er gewoon met geiten gesleept worden, ondanks dat je hiermee de kans op verspreiding van de ziekte in de hand werkt. De beschikbaarheid van het nieuw ontwikkelde vaccin was helaas onvoldoende, de minister had toen dus andere maatregelen moeten nemen.

‘Al in 2001 stelde de commissie Wijffels dat we afmoesten van de intensieve veehouderij. Na de problemen met de varkenspest zien we dat sommige varkensboeren nu geitenboeren zijn geworden en dat dezelfde problemen opduiken. De geit is nu de zondebok, terwijl de sector de ware schuldige is van deze immense problemen. Ik vind overigens wel dat er iets moet gebeuren met besmette geiten, de volksgezondheid is in het geding. Maar het is onethisch om alle dieren van besmette bedrijven te ruimen. Daarom vind ik ook dat we dieren individueel moeten testen. Wel moet het ruimen van besmette dieren zo diervriendelijk mogelijk gebeuren.

Dierenwelzijn en volksgezondheid gaan hand in hand, ik hoop dat mensen aan het denken gezet worden door deze dierziektecrisis.’

Elsbeth Stassen

hoogleraar Dier en Samenleving:

'Ik ben tegen het ruimen van gezonde dieren. Ik ben dierenarts en was nauw betrokken bij de vorige crisis, de bestrijding van de vogelpest. Het ruimen van gezonde dieren leidt tot een gigantische psychische belasting bij dierhouders, dierenartsen en andere betrokkenen.

'Anders dan bij vorige uitbraken is men nu gaan enten tegen Q-koorts. Ik neem aan dat ze een markervaccin hebben gebruikt, zodat je ingeënte melkgeiten kunt onderscheiden van geïnfecteerde melkgeiten. **Hopelijk heeft men de capaciteit om alle geitenbedrijven te screenen en individuele geiten te controleren.** Dan kun je de niet geïnfecteerde geiten op de positieve bedrijven sparen. De bedrijven zonder Q-koorts hoeft je niet te ruimen, dat is moreel niet te verkopen. Als geiten op een bedrijf positief zijn door de entstof, hoeft je eveneens niet te ruimen. Alleen als ze positief zijn door de bacterie-infectie, ga je ruimen. Want dan is de kans op abortus en verdere verspreiding van Q-koorts groot en bestaat er een aanzienlijk gevaar voor de volksgezondheid.

'Wij hebben onderzoek gedaan naar de mening van de Nederlandse bevolking over massaal ruimen van dieren om de verspreiding van dierziekten tegen te gaan. Het merendeel is tegen het doden van gezonde dieren uit besmette gebieden, behalve als het niet doden ernstige gevolgen heeft voor onze volksgezondheid. De vereniging van dierenartsen, KNMvD, wil geen gezonde dieren meer doden. Nu ligt de nadruk in de media sterk op de volksgezondheid. Als de ruiming op gang komt, komt die discussie over het doden van gezonde dieren in alle hevigheid terug, verwacht ik.'

Henk den Hartog

dierenarts:

'De toenemende kritiek op de intensieve veehouderij is terecht. Met de hoge bezettingsgraad heb je een veel groter risico op ziekten, zoals nu de Q-koorts. Maar de boer wordt gedwongen steeds grootschaliger te gaan werken, met alle gevolgen van dien.

'In principe ben ik tegen het ruimen van gezonde dieren. Omdat de Q-koorts bacterie in het vruchtwater van drachtige dieren zit, denk ik dat je idealiter selectief besmette drachtige geiten moet ruimen. Zo haal je een besmettingshaard weg. De gezonde dieren zou je moeten vaccineren om besmetting mogelijk te voorkomen. We weten echter niet hoe goed het vaccin werkt. Daarnaast is het een enorme klus alle dieren individueel te testen en ik vraag me af of dit logistiek haalbaar is.

'De stelling dat het onethisch is gezonde dieren te ruimen wordt eenzijdig benaderd. We doen niet anders in de bio-industrie voor ons dagelijks lapje vlees. In het geval van Q-koorts ruimen we niet voor consumptie, maar ten behoeve van de volksgezondheid. Bij de mond- en klauwzeerziekte werd geruimd vanwege een economisch motief, dat is toch heel wat anders.

'Het ruimen van dieren in het slachthuis heeft voordelen omdat je het vlees kunt gebruiken. Er is echter wel een risico voor de slachters; stel dat ze per ongeluk een baarmoeder leksteken! Ook hebben de dieren veel meer stress door het vervoer. Een vroegtijdige geboorte tijdens het transport is een enorme bron van infectie. **Ruimen op het bedrijf is naar voor de eigenaar, maar wel diervriendelijker.** Het vlees gaat dan wel verloren.'

[E]

Q FEVER GOATS: CULL OR CURE?

Goats at 55 Dutch farms infected by Q fever are to be culled to prevent the disease from spreading. But what about the uninfected animals? Should they be vaccinated or culled too? Resource asked Wageningen UR animal science experts.

Some points they made: We don't know how reliable the vaccine is. It's no good vaccinating if you don't know what the impact will be.

If people are going to get sick you have to do something.

Culling is traumatic for livestock farmers, vets and others.

Most Dutch people are against culling healthy animals.

To call it unethical is contradictory. We cull animals every day to eat them.

It's political opportunism. Government should have acted earlier.

We were warned against intensive livestock farming in 2001. But pig farmers just turned to intensive goat farming. The goat is now the scapegoat.

The full story?
resource.wur.nl/en